

2004. november 15. – december 10.
Civil Közösségek Háza Gebauer Galéria
Ernszt András kiállítása

■ Fejős Miklós megnyitóbeszéde:

„Úránvárosban, a Pollack Mihály utca 14/B-ben, egy második emeleti lakás nyugati ablakából a szomszédos SPAR áruházra nyílik a kilátás. Szép, ívelt teteje van, bár ez bennem is csak így október-november tájkán szokott tudatosulni, mikor az erkélyem előtt álló fák megszabadulnak aranysárga leveleiktől. Nyáron a szememnek ez a lombkorona jelenti az első védelmi vonalat a mögötte lévő épület – meglehetősen kemény – élével szemben. Az ágak és levelek sűrű közege olyankor viszonylag keveset enged át a vegyesbolt látványából, sőt apró mozaikdarabokra szedve szét, feledteti annak masszív jelenlétét. A lombzaton keresztül körvonalai feloldódnak, a felém néző falfelület pedig a levelek között kivillanó fénypontok barátságos halmozásával szelődül.

A második szűrőt (melyre nagy szükségem lesz még tavaszig) egy ritka szövésű fehér függöny jelenti. Ebben a síkban a látvány újbóli átalakulása zajlik a szövet geometrikus mintázata által. Merőleges szálai négyzetrácsos hálót alkotva szűrik át a kinti világ fényeit és színeit, hogy bent már egy illedelmesebb valóságot mutassanak. Azonos kiterjedésű képpontok keletkeznek belőlük, és betagolódnak egy szabályos rendszer vékony sejtfalai közé. Intenzitásuk csökken, tónusértékei közelítenek egymáshoz. Az eredmény egy

tomp sziluett, melyben a részletek rajzolata elmosódik, és kizárólagos érvényre jut a körvonal.

Az érzékelhető valóság megtapasztalása során számtalan – ehhez hasonló – tényező hatása érvényesül. Mikor a szem vagy valamilyen leképező rendszer képet alkot, egyesülnek a tér különböző rétegei. Egymástól messze eső tárgyak kerülnek érintésnyi közelségbe, vonalak metszik egymást, melyek sohasem találkoztak. A formák, színek karaktere sem abszolút. Ezek az állandóan változó légköri hatások következtében folyamatosan módosulnak. A fénytel telítődött levegőrészecskék, a por, a köd, a pára ugyanúgy a látvány jellegét modelláló szűrőként ékelődnek a látótérbe. Ezekkel szemben a szerkezeti átíródás már tudatos beavatkozás eredménye, például egy geometrikus mintázatú függöny vagy háló közbeiktatásával.

Elvonatkoztatva immár a függönyön keresztül szemlélt uránvárosi rész látványától, alkalom nyílik ehelyütt, hogy általánosabb összefüggésekkel a létünkről, az élményvilágunk rétegzettségéről gondolkodjunk. Az élet megragadhatatlan lényegéről, ami újabb és újabb jelentésréteget rejt maga alatt, akár a hagymahéj. Arról, hogy az események szabályos, vagy éppen szabálytalan ütemű és erősségű impulzusai miként hagynak nyomot

az emlékezetben? Hogyan rakódnak egymásra, s alakítják át a külvilág jelenségeiről megalkotott képzetünket. Merthogy az érzés és gondolkodás mechanizmusait ugyancsak befolyásolják a körülmények.

A személyes tapasztalatok, az előítéletek és vágyak egyaránt hatással vannak az új ismeretanyag rendszereződésére. Ezek alapján válik el, mi kerül majd alulra és felülre, a vágyott és kerülendő fogalmak körébe. Az idő nyomása alatt azonban képzetvilágunk áttetsző rétegeiből létrejön végül a tapasztalatok homogén sűrítvénye. Vagyis egy összkép, immár a benyomásokat minősítő és osztályozó előjelek nélkül. E sajátosság mintázat, mely a változás, fejlődés különböző szakaszait egyesíti.

Ha mindez nem csak elképzelhető, de ábrázolható is, akkor a képzőművészet eszközei erre nyilvánvalóan alkalmasak. Az eltérő minőségeket ebben az esetben színek vagy struktúrák alapján különíthetjük el. Az első réteget alkothatják például áttetsző, helyenként akár megfolyó lazúrfoltok is. A következő réteg lehetne - mondjuk - valamilyen szabályos textúra, melynek szálai

sűrűn behálózzák a felületet. E zárt vonalháló fölé ismét kerülhetne elszórtan néhány pasztózusabb ecsetvonás, majd az előzőekhez hasonló további rétegek a már megszokott sorrendben. A személyes kézjegyek és a geometrikus szerkezet egymást részlegesen kitakaró, átfedő rétegei végül is egységes egészzé érlelődnének. A részletek és az egész, illetve a részletek egymás közötti harmóniája tulajdonképpen a különböző szín-és tónusértékű rétegek sorrendiségéből adódik. Akár még rekonstruálható is, habár a cél sokkal inkább ezeknek az akkordoknak a véget nem érő hangolása.

Végignézek e műveken, s lám, mennyivel egyszerűbbek mindannál, amit elmondtam. Tisztábbak, szebbek és kifejezőbbek, mint egy logikusnak tűnő, ám módfelett spekulatív gondolatmenet. És teljesebbek is, hiszen egyidejűleg jelen vannak bennük egy folyamat előzményei, eredményei és következményei egyaránt. Nem minden előzmény és eredmény, de remélhetőleg minden következmény nélkül

a kiállítást megnyitom!"

